

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
  - ความพร้อมในการเรียน
  - แรงจูงใจ
  - การเชื่อมโยงการเรียนรู้
  - การรับรู้
  - การจำ
  - ความคิดสร้างสรรค์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. องค์ประกอบของระบบการสอน
4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเพศเดียวกัน
5. ทฤษฎีการเรียนรู้
6. การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน
7. ประวัติและพัฒนาการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

## ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 6 ประการ ประกอบด้วย (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 19-22 ; อภรณ์ ใจเที่ยง. 2546 : 17-9; มาลินี จุฑะรพ. 2541 : 137-52)

1. ความพร้อม (Readiness) ความพร้อมเป็นสภาวะของผู้เรียนที่พร้อมสำหรับการเรียนรู้ องค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ ความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิม ความสนใจของผู้เรียน

1.2 องค์ประกอบภายนอกตัวผู้เรียน ได้แก่ สภาพห้องเรียนหรือที่เรียน สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการเรียน เช่น หนังสือเรียน เครื่องเขียน คอมพิวเตอร์ ครู ห้องสมุด เป็นต้น

การเตรียมผู้เรียนให้เกิดความพร้อม (จำเนียร ศิลปวานิช. 2538 : 92-6) มี 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การเตรียมทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกาย
  2. การเตรียมทางด้านสติปัญญาหรือความคิด
  3. การเตรียมทางด้านความสนใจและอารมณ์
- วิธีการเตรียมให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมทำได้ดังนี้ คือ

1. การเตรียมทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกาย ได้แก่
  - 1.1 การจัดที่นั่งเพื่อสะดวกต่อกิจกรรมการเรียนในชั้นถัดไป
  - 1.2 การจัดอุปกรณ์การเรียนสำหรับกลุ่มหรือสำหรับรายบุคคล
  - 1.3 การแนะนำวิธีการเฉพาะอย่างของกิจกรรมที่กำลังจะทำ

2. การเตรียมทางด้านสติปัญญาหรือความคิด ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นผู้เรียนด้านความรู้ ความคิด เพื่อให้ทำกิจกรรมขั้นต่อไปได้ผลดี เช่น

- 2.1 การสัมพันธ์สิ่งใกล้ตัวไปหาความรู้ใหม่
- 2.2 การทบทวนความรู้เก่าที่นำไปใช้ในเรื่องใหม่
- 2.3 การแนะนำหัวข้อสำคัญในการเรียน เช่น บอกจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแก่

ผู้เรียนหรือบอกคำถามหลักที่ผู้เรียนควรตอบได้หลังจากการเรียน

- 2.4 การสมมติเรื่องเพื่อให้ผู้เรียนตั้งใจคิดตอบสนองต่อบทเรียน

3. การเตรียมด้านความสนใจและอารมณ์ บรรยากาศในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากบุคลิกภาพของครู เช่น ท่าทางที่กระฉับกระเฉง มีความเป็นกันเอง ไบหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส การใช้คำพูดเชิงบวกที่ส่งเสริมผู้เรียนแล้ว อาจใช้วิธีเหล่านี้เพื่อเร้าความสนใจ

3.1 เสนอวัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน

3.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมบางอย่างที่สัมพันธ์บทเรียน

2. แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตาม จุดมุ่งหมายหรือความต้องการ กระตุ้นให้กระทำการกิจกรรมการเรียนรู้ แรงจูงใจจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจ ความต้องการ ความซาบซึ้ง ความศรัทธา เป็นต้น แรงจูงใจภายในสำคัญยิ่งกว่าแรงจูงใจภายนอก ครูควรกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในและจัดดำเนินการให้เกิดแรงจูงใจภายนอกที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันตามความเหมาะสม ดังนี้

1) ทำให้ตื่นตัว (Arousal) เช่น กำหนดว่าในชั่วโมงเรียนจะมีการถ่ายวีดิทัศน์ หรือจะมีการสอบในตอนท้ายชั่วโมง เป็นต้น

2) ตั้งจุดมุ่งหมาย (Objective) ให้ผู้เรียนได้รับรู้และเข้าใจว่าในการเรียนเรื่องนั้นมุ่งให้ผู้เรียนเกิดอะไร

3) ใช้เครื่องล่อ (Incentives) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ เครื่องล่ออาจเป็นวัตถุสิ่งของ สื่อการเรียนการสอน คำชมเชย ตำแหน่ง เป็นต้น

4) ใช้การลงโทษ (Punishment) เช่น การดู การตำหนิ การตัดคะแนน เป็นต้น จะใช้การลงโทษต่อเมื่อจำเป็นและควรใช้ควบคู่กับการให้รางวัล เช่น จะดูเมื่อเด็กเกเร และเมื่อหยุดเกเรก็ให้รางวัลทันที เช่น ชมเชย แสดงความชื่นชม เป็นต้น

5) ใช้การแข่งขัน (Competition) ซึ่งอาจแข่งขันเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ควรเน้นการแข่งขันกับตนเอง นั่นคือพัฒนาโดยเทียบกับผลงานของตนเอง มีความสุขที่ได้พัฒนาขึ้น

นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพมีหลายประการ เช่น มีความรู้ในสิ่งที่สอนเป็นอย่างดีทั้งด้านกว้างและด้านลึก สามารถนำความรู้ที่นำมาถ่ายทอดได้ มีทรรคนะที่

ดีต่อการสอนซึ่งหมายถึง มีความปรารถนาดีต่อผู้เรียน รักวิชาที่สอนและรักการสอนมีความรู้สึกลอยากสอน ส่วนองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะขาดไปเสียไม่ได้นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้เรียน ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวด้วยวาจาและท่าทางต่อผู้เรียน ปฏิบัติต่อผู้เรียนให้มีความรู้สึกใกล้ชิด มีความเป็นห่วงผู้เรียน ยอมรับผู้เรียนอย่างที่เขาเป็น พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ซึ่งมีอิทธิพลและส่งผลทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน คือ

1. การร่วมมือและการแข่งขันของผู้เรียนภายในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 บรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันแก้ปัญหา

1.2 การให้แรงเสริมหรือรางวัล

1.3 บรรยากาศที่ผู้เรียนต่างร่วมมือกันจะมีปฏิสัมพันธ์กันมากกว่าในบรรยากาศที่มีการแข่งขันกัน ผู้เรียนที่เรียนอ่อน ปานกลาง จะได้ประโยชน์มากที่สุดจากการร่วมมือกับผู้เรียนอื่นๆ ส่วนผู้เรียนที่เรียนดีจะมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่นและเป็นแกนนำดำเนินแก้ปัญหา

2. ลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนเป็นหลัก

สำคัญ

4. ความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อกลุ่มเพื่อน ผู้สอน และโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดความปรารถนาในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน จัดแบ่งได้ 6 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546 : 17-9)

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ

2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย โดยปราศจาก

ความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกตึงเครียด

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกว่านักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่าและสามารถเรียนได้ อันส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจนักเรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียนและรักการเรียน

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) การควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีใช้การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียน และฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนอย่างมีขอบเขต

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

7. บรรยากาศแห่งความใกล้ชิด ผู้เรียนทุกคนมีความต้องการที่จะได้รับการสัมผัส แต่ต้องและความเอาใจใส่หรือความสนใจจากผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ ซึ่งผู้สอนอาจพิจารณาให้ความเอาใจใส่ในรูปแบบของท่าทีสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกใกล้ชิด เช่น การมอง การยิ้มให้ การสบตา การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกดี มีชีวิตชีวา ตื่นตัว กระฉับกระเฉง และรู้สึกว่าตนมีความสำคัญเป็นการเพิ่มพูนความรู้สึกทางด้านดี (well being) ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเฉลียวฉลาดของผู้เรียนอย่างน่าพึงพอใจ ความรู้สึกที่ตามมา คือ ความรู้สึกของความปรารถนาดีและความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น (I'm OK, You're OK) ถ้าผู้สอนให้ความสนใจนี้อย่างจริงจังและควบคู่ไปกับการเปิดเผยตรงไปตรงมาไม่กระทำเกินกว่าปกติธรรมดา จะเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มาก สิ่งที่ผู้สอนควรปฏิบัติ คือ

7.1 การแสดงท่าทีและกริยาที่ดึงดูดใจต่อกัน การเริ่มต้นแบบธรรมดาๆ โดยการกล่าวคำทักทาย การยิ้มและมีท่าทีที่มีไมตรีจิต

7.2 การใช้คำพูดที่ดีๆ ซึ่งกันและกัน ใช้ภาษาที่สุภาพ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าผู้สอนมีความปรารถนาดี

7.3 ต้องมีศรัทธาที่จะมีความคิดในสิ่งที่ตั้งงามต่อกัน มีความปรารถนาดีที่จะ  
เกื้อกูลกันเสมอจากส่วนลึกของจิตใจ

7.4 ต้องไม่ทำตนเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ พึงระลึกอยู่เสมอว่า บางสิ่งบางอย่าง  
นั้น บุคคลอื่นอาจจะประพฤติปฏิบัติได้ แต่เรากระทำไม่ได้เพราะเราเป็นครู มีความเชื่อมั่นในสิ่ง  
ที่ดี ไม่หลงตัวเอง

7.5 มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการสร้างสายใยแห่งไมตรีจิตที่ดีต่อกัน  
พร้อมที่จะช่วยผู้เรียนเสมอ

7.6 เสียสละผ่อนปรนปรองดองยืดหยุ่นในด้านความคิดเห็น เพราะการเรียนรู้จะ  
เกิดขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน (วิชย วงษ์ใหญ่.  
2537 : 121-2)

2.2 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภายนอก  
ตัวบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพของครู สื่อการเรียนการสอน รางวัล เช่น การให้คะแนน ให้สิ่งของ  
ให้กำลังใจ เป็นต้น การลงโทษ เช่น การตัดคะแนน การตำหนิ ตักเตือน เป็นต้น

3. การเชื่อมโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) การเชื่อมโยงเป็นการนำผลการ  
เรียนรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ให้เกิดผลกับอีกสถานการณ์หนึ่งมี 2 ประเภท คือ การเชื่อมโยง  
ทางบวก (Positive) เป็นการนำผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาไปสนับสนุนการเรียนรู้ครั้งใหม่ให้ได้ผลดี  
และง่ายขึ้นกับการเชื่อมโยงทางลบ (Negative) เป็นการนำผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาไปเป็นอุปสรรค  
ต่อการเรียนรู้ครั้งใหม่ ทำให้เรียนรู้ช้าลง

4. การรับรู้ (Perception) การรับรู้เป็นการใช้ประสบการณ์เดิมมาแปลความหมาย  
จากการสัมผัสต่อสิ่งเร้า การรับรู้มีธรรมชาติ ดังนี้

การเลือกสิ่งที่จะรับรู้ ผู้เรียนเลือกสิ่งที่จะรับรู้ เช่น สิ่งที่มีความเด่น ความแปลก  
ความใหม่ ตรงกับความสนใจและตรงกับความต้องการ เป็นต้น

การจัดหมวดหมู่ของการรับรู้ ผู้เรียนจะจัดระเบียบของสิ่งเร้าโดยใช้หลายวิธี เช่น  
อาศัยความคล้ายคลึง ความต่อเนื่อง เป็นต้น

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ได้แก่

- 1) ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น
- 2) การแปลความหมาย โดยใช้สมรรถภาพทางสมองเป็นสำคัญ
- 3) การใช้ประสบการณ์ ถ้ามีประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ใหม่จะรับรู้  
ได้ดีและถูกต้องขึ้น

4) ความตั้งใจที่จะรับรู้ การมีความตั้งใจที่จะรับรู้จะช่วยให้รับรู้ได้ดี

5) วัยของผู้รับรู้ แต่ละวัยมีการรับรู้แตกต่างกัน

5. การจำ (Remembering) ความจำเป็นกระบวนการของสมองในการเก็บสะสมสิ่งที่ได้รับรู้ไว้ และสืบค้นออกมาใช้ได้ตามต้องการ ระบบของการจำมี 3 ประเภท คือ

5.1 ระบบของการจำจากการสัมผัส (Sensory Memory) เป็นการจำที่ได้จากการสัมผัส

5.2 ระบบการจำระยะสั้น (Short-Term Memory) เป็นการรับรู้ไว้ชั่วคราวแล้วก็ลืมไป

5.3 ระบบการจำระยะยาว (Long – Term Memory) เป็นการจำอย่างถาวรซึ่งจะติดตัวไปตลอด

วิธีที่ช่วยให้สามารถจำได้ดีมีดังนี้

1) การได้เห็นบ่อยๆ (Overlearning) การดูหลายครั้งจะช่วยให้อ่านได้มากขึ้น  
2) การทบทวนเป็นระยะ (Periodic Review) การทบทวนเป็นระยะจะช่วยให้จำได้ดีขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการสรุปประเด็นสำคัญในแต่ละชั่วโมงด้วย

3) การระลึกในขณะที่ฝึก (Recall During Practices) ในช่วงที่กำลังฝึกหรือปฏิบัติ ถ้าได้ทำการระลึกถึงส่วนที่จะจำจะช่วยให้อ่านได้ดีขึ้น

4) การจำจากการใช้หลักเหตุผล (Logical Memory) มีหลายเทคนิค ได้แก่ การแบ่งเป็นช่วง ถ้าเรื่องที่จะจำมีจำนวนมากโดยเฉพาะที่เป็นจำนวน การท่องทีเดียวทั้งหมดจะจำได้ยาก แต่ถ้าเป็นช่วงจะจำได้ง่ายขึ้น เช่น ถ้าท่องหมายเลข 043721637 ทั้งหมดพร้อมกันจะจำยาก แต่ถ้าแบ่งเป็นช่วง เช่น 043 721 637 จะจำได้ง่ายกว่า เป็นต้น

การจัดเป็นพวก เมื่อมีหลายสิ่งที่จะต้องจำ การจัดสิ่งเหล่านั้นออกเป็นพวกเป็นหมวดหมู่จะช่วยให้จำได้ดียิ่งขึ้น เช่น สิ่งที่จะต้องจำมี 10 อย่าง คือ จาน ปากกา สมุด ครก ดินสอ กระดาษ ช้อน หนังสือ มีด บรทัด ถ้าจัดเป็น 2 พวก คือ พวกเครื่องเขียน และเครื่องครัวจะจำได้ง่ายขึ้น

การใช้รหัสช่วยจำ การกำหนดรหัสต่างๆ ที่เหมาะสมจะช่วยให้จำได้ง่ายขึ้น รหัสที่กำหนดให้อาจเป็นอักษรย่อ เช่น ใช้อักษรย่อ พรบ. แทน พระราชบัญญัติ

การใช้คำสัมผัสคล้องจอง เช่น การจำว่ามีคำใดบ้างที่ใช้สระ “ ใ ” ก็ท่องคำกลอนที่มีคำที่ใช้สระ “ ใ ” ครบทั้งหมด 20 ตัว

การจำในสิ่งที่มีความหมาย ผู้เรียนจะจำสิ่งที่มีความหมายสำหรับเขาได้ดี ดังนั้นถ้าได้เรียนในเรื่องที่เป็นประโยชน์ เรื่องที่สนใจ จะจำได้ดี

5) การได้พักสลับการจำ การใช้สมองในการคิดเพื่อจดจำอย่างต่อเนื่องจะทำให้ช้าและเกินสมรรถวิสัยที่จะจำได้หมด จึงควรมีการพักสลับบ้าง เช่น อ่านหนังสือ 1 ชั่วโมง พัก 10 นาที กลับมาอ่านต่ออีก 1 ชั่วโมง แล้วพัก 10 นาที จะช่วยให้จำได้ดีกว่าอ่าน 2 ชั่วโมงติดต่อกันไป

6) การจดบันทึกจะช่วยให้อ่านได้ดี การจดบันทึกที่ผู้เรียนจะใช้สมองคิดจำสิ่งที่จะบันทึก สังการให้มือจดและใช้สายตาอ่านไปด้วย เมื่อใช้ประสาทหลายส่วนจะช่วยให้อ่านได้ดี

7) การอ่านเวลาที่ปลอดโปร่ง อากาศสบายจะจำได้ดี เช่น ในตอนเช้าสมองยังสดชื่นพร้อมที่จะประมวลความคิดต่างๆ

6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ๆ พัฒนาสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ การคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้ได้สิ่งใหม่ วิธีการใหม่นวัตกรรมต่างๆ ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ตอบสนองความต้องการ สามารถพัฒนาให้เจริญยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในทุกสาขาวิชาในการทำกิจกรรมต่างๆ และในการปฏิบัติงาน

การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ควรดำเนินการดังนี้

1) จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พบ ได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ผลงานที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ ในด้านที่ผู้เรียนถนัด สนใจ จะเป็นสิ่งกระตุ้นสร้างแรงดลใจ ได้แนวทาง ได้ความคิดที่หลากหลาย

2) ให้เวลาและโอกาสในการคิด จินตนาการ เพราะความคิดสร้างสรรค์ที่ดี บางครั้งต้องอาศัยเวลาเหมือนการบ่มผลไม้ให้สุก การให้โอกาสก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้สามารถผลิตผลงานความคิดสร้างสรรค์ได้

3) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างผลงานที่สร้างสรรค์

4) จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา

5) ครูวิจัยต้องใจกว้าง ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ในความหลากหลายของความคิด จินตนาการ บุคลิกภาพ การแสดงออกของผู้เรียน ผลงานสร้างสรรค์ของผู้เรียน อาจเป็นสิ่งที่แปลก ไม่อยู่ในรูปแบบหรือแนวที่ครูชอบ แต่ก็แปลกก็แปลกของผู้เรียน ครูจะต้องใจกว้างยอมรับผลงานเหล่านั้น



- 6) ให้ผู้เรียนระดมสมอง เพื่อให้คิดค้นอย่างหลากหลาย
- 7) ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งจะมีการช่วยคิดช่วยทำจากมวลสมาชิกในกลุ่ม
- 8) ให้การเสริมแรงที่ดี เช่น ให้ความสนใจ สังเกตการณ์ปฏิบัติงานและผลงาน แสดงความชื่นชม ซาบซึ้ง และให้กำลังใจ

องค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (มาลินี จุฑะรพ. 2541 : 204-5) มีดังนี้

### 1. ตัวเด็ก ได้แก่

#### 1.1 เพศ

เซาวนา ยูทสุริยพันธ์ (2514) ได้วิจัยพบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีระดับความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

### 2. ครอบครัว ได้แก่

#### 2.1 สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

เฮอร์ลิค (Hurlock, 1978) ได้ศึกษาพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มักจะมีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

#### 2.2 การให้กำลังใจ

ทอเรนซ์ (Torrance, 1970) ได้ศึกษาพบว่า การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้กำลังใจและสนองตอบความอยากรู้อยากเห็น และให้อิสระในการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า หรือทำในสิ่งที่ชอบของเด็กจะทำให้เพิ่มระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ เช่น กรณีบิดามารดาของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ให้กำลังใจแก่บุตรของตนเสมอจนทำให้อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ มีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ยิ่งใหญ่ของโลก เป็นต้น

บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน (มาลินี จุฑะรพ. 2541 : 206)

ครูมีบทบาทสำคัญมากในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน จากการศึกษาของเบนจามิน เอส. บลูม (Bloom) ได้เน้นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน เพราะครูย่อมใกล้ชิดกับนักเรียน รู้จักและเข้าใจ นักเรียนถึงลักษณะเด่น ลักษณะด้อย นักเรียนจะรัก ศรัทธา เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ครูมีกำลังใจ มีความสุข และพอใจที่จะส่งเสริมและ

พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียน สำหรับวิธีการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นมีดังนี้

1. ใช้วิธีสอนหลายๆ วิธีผสมผสานกันตามความเหมาะสม
2. ใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้กลุ่มกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออก
3. ใช้วิธีการระดมสมอง เพื่อระดมความคิดของนักเรียน และเลือกวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเป็นข้อสรุปหรือแนวทางในการแก้ปัญหา
4. ใช้ชุดการฝึกความคิดสร้างสรรค์ของนักวิชาการต่างๆ เช่น
  - 4.1 โปรแกรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัยเปอร์ดู (Perdue Creative Thinking Program)
  - 4.2 โปรแกรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของพานส์ (Parnes Creative Thinking Program)
  - 4.3 โปรแกรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของวิลเลียม (Williams Creative Thinking Program)
5. จัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา
6. จัดกิจกรรมทางภาษา คือ
  - 6.1 ฝึกทักษะการอ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้วให้นักเรียนคาดหวังเรื่องราวที่ยังอ่านไม่ถึง
  - 6.2 ฝึกทักษะการฟังจากเทป วีดิทัศน์ ฟังจากครูหรือเพื่อน ในเรื่องที่เล่ามาถึงตอนหนึ่งแล้วให้นักเรียนคาดหวังถึงตอนต่อไปว่าจะเป็นอย่างไ
  - 6.3 ฝึกทักษะการเขียน ให้ประกวดหรือแข่งขันการเขียนเรื่องราวต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
  - 6.4 ฝึกทักษะทางศิลปะการวาดภาพ ทางประดิษฐ์ให้ประดิษฐ์ในรูปแบบต่างๆ
  - 6.5 ฝึกทักษะทางด้านดนตรีและการแสดง
7. ให้กำลังใจและให้รางวัล จากผลการวิจัยของโคแกนและแพนโคฟ (Kogan and Pankove, 1972) พบว่าการให้กำลังใจและให้รางวัลมีผลต่อการเพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้มากกว่าการนิ่งเฉย

## ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมาย (นิภา เมธธาวิชัย. 2536 : 65 ; ไพศาล หวังพานิช. 2526 : 95-96 ; พิเชิต ฤทธิ์จรูญ. 2548 : 95 ; คีตฤทธิ พัทธ์จำนงค์. 2542 : 22-7 )

ผลสัมฤทธิ์ (achievement) หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (academic achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (level of accomplishment) ของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใด ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ การวัดด้านปฏิบัติและการวัดด้านเนื้อหา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะที่ได้รับและพัฒนาจากการเรียน การสอนวิชาต่างๆ ครูอาศัยเครื่องมือวัดผลช่วยในการศึกษาว่านักเรียนมีความรู้และทักษะมากน้อยเพียงใด วิธีวัดผลที่ใช้มากที่สุด คือ การทดสอบ อาจใช้วิธีเขียนตอบหรือทดสอบภาคปฏิบัติ

วรวิทย์ วศินสรากร (2510 : 5) สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ผลของ ความสามารถทางวิทยาการที่ได้จากการทดสอบโดยวิธีการต่างๆ

กรมวิชาการ (2515 : 4) สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง

1. ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้นโดยการเรียนวิชาต่างๆ ในโรงเรียนตามปกติ พิจารณาได้จากคะแนนผลสอบหรือผลงานที่ครูกำหนดให้ทำหรือจากทั้ง 2 อย่าง

2. ผลหรือผลงานที่นักเรียนได้จากวิชาสามัญ เช่น วิชาการอ่าน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ซึ่งตรงกันข้ามกับทักษะที่ได้จากวิชาการฝึกมือและพลศึกษา

ชวาล แพรวัตกุล (2516 : 15) สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จ ในด้านความรู้ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมอง นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควร จะประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่ง คือ ความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1959 : 6) อธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบ ที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบให้หรือทั้งสองอย่าง

เฮอเบิร์ต เจ คลอซเมียร์ (Herbert J. Klausmeier, 1961 : 28-29) ได้ศึกษาถึง องค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนและได้เสนอรูปแบบขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลเหล่านั้น

ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอนและแรงผลักดันภายนอก เขาได้สรุปว่าคุณลักษณะของผู้เรียนสำคัญมากที่สุดในการที่จะอธิบายถึงประสิทธิผลทางการเรียน

องค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. ความพร้อมทางสมองที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางด้านความรู้ ความคิด รวมทั้งพื้นฐานความรู้เดิม

2. ความพร้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องความสามารถทางด้านทักษะ รวมทั้งสุขภาพ

3. คุณลักษณะทางจิตใจที่รวมความสนใจ เจตคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ

4. เพศ

5. อายุ

6. ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม

คอดซิล เจ เพรสคอตต์ (Doxial A. Prescott, 1961 : 14-46) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของสุขภาพร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องของร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย เป็นต้น

2. องค์ประกอบทางด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะทางบ้าน

4. องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน

5. องค์ประกอบทางพัฒนาการแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติ และแรงจูงใจ

6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวและการแสดงอารมณ์ โรเบิร์ต เจ ฮาร์ริ่งเจอร์ส และเบอนิเซล นีวการ์เทน (Robert J. Harrighurst and Bernice Neugarten, 1969 : 159) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นตัวตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. ความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ชีวิตและการอบรมในครอบครัว
3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองหรือระดับความมุ่งหมายในอนาคต

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง วิธีการตรวจสอบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้เพียงใด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมองและสติปัญญาของนักเรียน ภายหลังจากที่ได้เรียนไปแล้ว โดยใช้แบบทดสอบ ดังนั้นถ้าตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน จะทำให้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ชุดของคำถามที่วัดพฤติกรรมทางสมองของนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะที่นักเรียนได้รับประสบการณ์จากภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

2. การวางแผนเพื่อการวัดความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (กังวล เทียนกันท์เทศน์. 2540 : 28-52)

การวางแผนเพื่อการวัดความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดผล พฤติกรรมที่จะวัด ตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความยาวของข้อสอบ การเขียนคำสั่ง การวางรูปข้อทดสอบ และการตรวจให้คะแนน

3. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (ไพศาล หวังพานิช. 2526 : 95-6)

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นเครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย นิยมใช้เป็นเครื่องมือหลักสำหรับการวัดผลการเรียน ในการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ให้มีคุณภาพนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงความครอบคลุมเนื้อหาและใช้คำถามที่ดีแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประกอบด้วย ต้องพยายามเขียนคำถามวัดพฤติกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้นๆ ด้วย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ๆ ได้ 6 ชนิด แต่ละชนิดยังแบ่งเป็นพฤติกรรมย่อยๆ ได้อีกหลายประเภท คือ

- 3.1 ความรู้-ความจำ (knowledge)
- 3.2 ความเข้าใจ (comprehension)
- 3.3 การนำไปใช้ (application)
- 3.4 การวิเคราะห์ (analysis)
- 3.5 การสังเคราะห์ (synthesis)

### 3.6 การประเมินค่า (evaluation)

#### องค์ประกอบของระบบการสอน

องค์ประกอบของระบบการสอนสามารถแบ่งได้อย่างกว้างๆ 4 องค์ประกอบดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540 : 26-7)

1. ข้อมูลสู่การสอน (Input) ได้แก่ การวางแผนการสอนทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล แล้วเขียนเป็นแผนการสอน

2. กระบวนการสอน (Process) เป็นขั้นตอนการสอนตามแผนการสอนที่เขียนไว้ นับตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน และขั้นสรุป ในขั้นนี้หัวใจสำคัญอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะและเทคนิคการสอนของผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อดำเนินการสอนแล้วต้องมีการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

ในกระบวนการสอนยังประกอบด้วยกลวิธีสอนอื่นๆ หลายรูปแบบ (เดวิด นิวบิล และ โรเบิร์ต แคนนอน. 2521 : 26) ดังนี้

2.1 รูปแบบโน้ตาท่าทีและลีลาการบรรยาย อาจารย์บรรยายไม่จำเป็นต้องจำกัดท่าทีและลีลาอยู่กับบุคลิกภาพพื้นฐานของตนเท่านั้น ควรพิจารณาเกี่ยวกับการเปลี่ยนสำเนียง เสียงพูดและอัตราการพูดเร็วหรือช้า การใช้ความเงียบ การมองตาผู้ฟังอยู่ตลอดเวลาและการเคลื่อนย้ายจากแท่นบรรยายไปหาผู้เรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการด้วย

2.2 การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นวิธีส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีพลังมากที่สุด คือ การใช้สถานการณ์ซึ่งต้องการให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และกับนักศึกษาด้วยกัน รูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ง่ายที่สุด คือ การตั้งคำถามและการตอบคำถาม ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 กิจกรรมกลุ่มย่อย โดยทั่วไป คือ แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อยที่มีขนาด 2-4 คนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

2.2.2 การอภิปรายหนึ่งต่อหนึ่ง มีประโยชน์ในการแนะนำให้รู้จักกันเมื่อกลุ่มพบกันครั้งแรก และเป็นประโยชน์สำหรับส่งเสริมทักษะการฟัง นอกจากนี้ยังใช้ในการอภิปรายปัญหาที่ถกเถียงกันอยู่ เพื่อป้องกันผู้มีความคิดรุนแรง แต่ให้รู้จักฟังแนวความคิดของผู้อื่นและแสดงให้ทั้งกลุ่มทราบด้วย

2.2.3 กิจกรรมการอ่าน ให้นักศึกษานำตำราเข้ามาในห้องบรรยายหรือ อาจารย์ผู้สอนแจกบทเรียนที่เตรียมมาแล้วให้นักศึกษาอ่านประมาณ 5-10 นาที เมื่อหมดเวลาแล้ว อาจารย์ให้นักศึกษาอภิปรายกับเพื่อนที่นั่งอยู่ข้างเคียง

2.2.4 การระดมพลังสมอง เป็นกลวิธีที่อาจารย์ให้ประเด็นปัญหาแก่นักศึกษา และให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นหรือหาทางแก้ปัญหาให้ได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่มีการวิจารณ์หรือตัดสินว่าดีหรือไม่ดี และเขียนลงไว้บนกระดานหรือแผ่นใส

2.3 การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ที่ใช้มาก คือ เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์ การสาธิตและการแจกเอกสารอัดสำเนา

2.3.1 เครื่องฉายแผ่นใส มีประโยชน์ทำให้ผู้บรรยายเตรียมเอกสารการสอนล่วงหน้าและเก็บข่าวสารข้อมูลไว้ใช้ได้อีกในอนาคต นอกจากนี้ยังหลีกเลี่ยงการหันหลังให้แก่ผู้ดู แผ่นใสยังมีประโยชน์เป็นพิเศษในการให้คำโครงย่อและหัวข้อสำคัญที่จะบรรยายในแผ่นใส ปากกาหรือดินสอที่วางอยู่ข้างแผ่นใสควรนำมาซึ่งประเด็นที่นักศึกษาควรสนใจจะเหมาะกว่าการใช้ไม้ชี้ที่จ่อ ถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมอาจเขียนเพิ่มเข้าไปในแผ่นใสในระหว่างการบรรยายได้อีก

2.3.2 สไลด์สามสิบห้ามิลลิเมตร ถ้าเป็นสไลด์สีเกี่ยวกับเนื้อหาและตัวอย่าง จะเหมาะสมอย่างยิ่งในการแสดงภาพประเด็นสำคัญที่ต้องสอน และเพื่อให้การบรรยายมีหลายรูปแบบและน่าสนใจมากขึ้น

2.3.3 ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ เหมาะสำหรับภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ตอนสั้นๆ

2.3.4 การสาธิต ไม่ควรใช้กับนักศึกษาที่มีจำนวนมาก บางครั้งอาจทำให้นักศึกษามีความเบื่อหน่าย จึงควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการสาธิตอย่างเต็มที่

2.3.5 การแจกเอกสารอัดสำเนา มีงานวิจัยเกี่ยวกับการแจกเอกสารในห้องบรรยาย และได้เสนอแนะว่านักศึกษาทำคะแนนสอบได้มากขึ้นจากการฟังบรรยายที่มีการแจกเอกสารประกอบ นักศึกษาพอใจมาก และรูปแบบของเอกสารแจกมีอิทธิพลต่อการฝึกจดจำบรรยายด้วย มีงานวิจัยชิ้นหนึ่งแสดงว่านักศึกษาชอบเขียนลงบนที่ว่างระหว่างหัวข้อที่เว้นไว้ให้ และยังมีที่ว่างมากเท่าใดยิ่งจดบันทึกได้มากเท่านั้น

2.3.6 การจดบันทึกของนักศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับการจดบันทึกโดยทั่วไป สนับสนุนทัศนะว่าควรส่งเสริมให้นักศึกษาจดบันทึก การจดบันทึกเป็นกระบวนการซึ่งต้องการให้นักศึกษาสนใจฟังคำบรรยาย กระบวนการจดบันทึกที่รหัสข่าวสารข้อมูลที่ได้ฟังลงไว้นี้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงไปสู่ความจำระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าได้ให้นักศึกษาอ่านสมุดจดของตนเองหลังจากการบรรยายสิ้นสุดลง

นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนยังมีส่วนช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่ (อาภรณ์ ใจเพียง. 2546 : 17-9)

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระและมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนจะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่กันได้ ถ้านักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ มีความสมัครสมานสามัคคีกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปกครองดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมบ่มนิสัย และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้ถูกต้อง นักเรียนก็จะค่อยๆ ซึมซาบและรับสิ่งที่ตั้งมาให้ปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึงประสงค์

3. ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา หมายถึง การพูดจาร่วมกันในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน อาจเป็นการบรรยาย การอธิบาย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของนักเรียน เป็นต้น ผลดีของการมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาที่ดีต่อกัน มีดังนี้

3.1 การแสดงออกทางวาจาด้วยดีระหว่างครูกับนักเรียน จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

3.2 ช่วยให้การเรียนได้ผลดี เพราะมีการสื่อความหมายที่ถูกต้อง เข้าใจกัน

3.3 ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสบายใจในการที่จะรับวิชาการหรือทำความเข้าใจบทเรียนและกล้าแสดงความคิดเห็น โดยไม่หวาดกลัวครู

3.4 ช่วยให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจในตัวครู มีเหตุผล

3.5 ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นได้

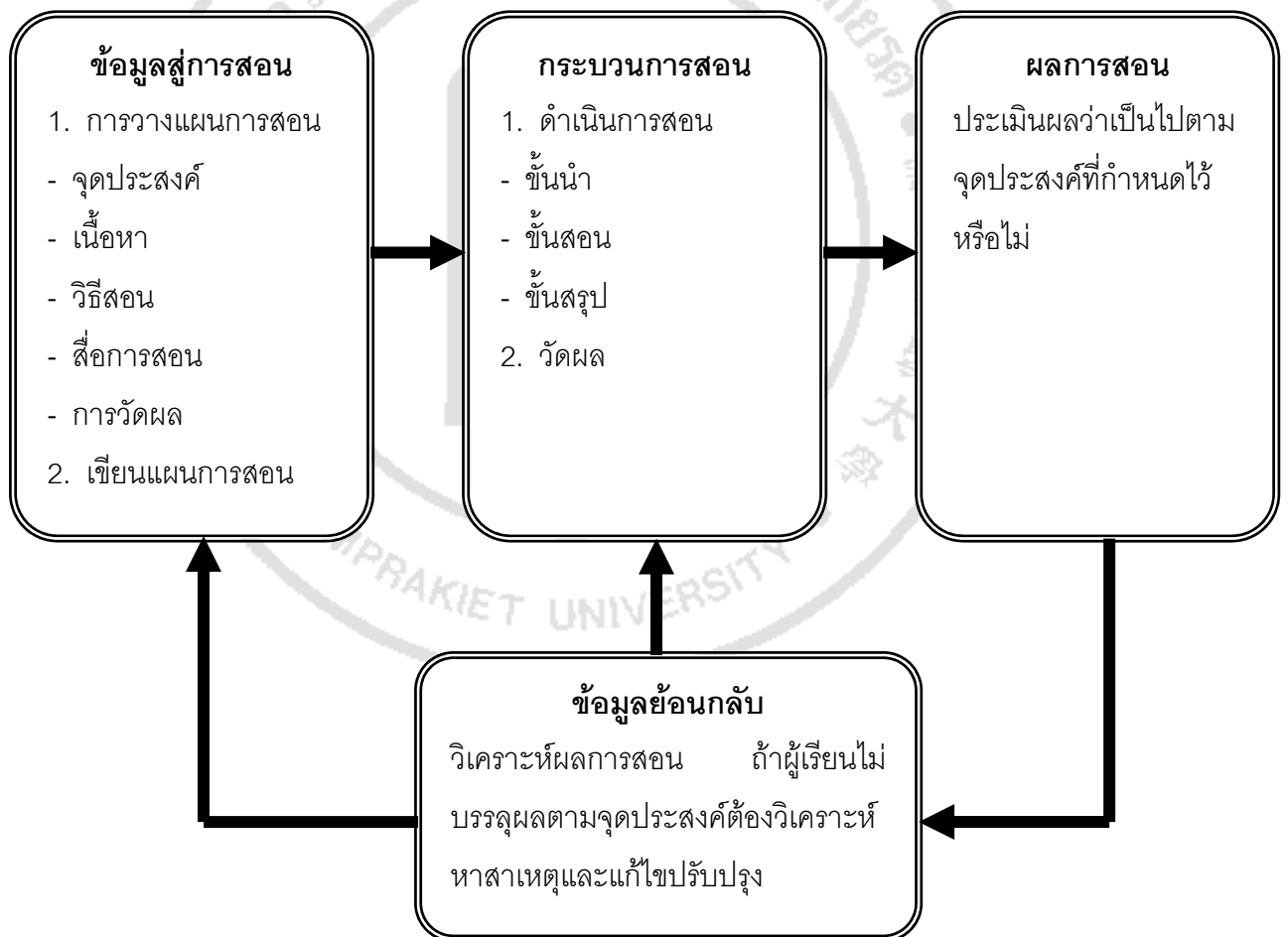
3.6 ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดเจตคติ ความสนใจ ค่านิยม และผลการเรียนรู้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. ผลการสอน (Output) เป็นขั้นการประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียนว่าเกิดผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนแล้ว โดยนำผลการวัดมาประเมินถ้าผู้เรียนบรรลุผลตรงตามจุดประสงค์แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ



4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นขั้นการวิเคราะห์ผลหรือย้อนกลับมาพิจารณาว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีข้อบกพร่องอะไรบ้าง มีปัญหาประการใด โดยพิจารณาจากผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ก็จำเป็นต้องพิจารณาหาสาเหตุว่ามีข้อบกพร่องในจุดใดแล้วปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ต่อไป

องค์ประกอบของระบบการสอนทั้ง 4 นี้ จะเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันโดยตลอด การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งจะมีผลต่อองค์ประกอบอื่นและข้อบกพร่องขององค์ประกอบหนึ่งจะส่งผลให้องค์ประกอบอื่นบกพร่องด้วย ดังนั้นการเรียนการสอนจะบรรลุสำเร็จหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับทุกองค์ประกอบเกี่ยวข้องกัน ดังภาพที่



ภาพที่1 แสดงองค์ประกอบของระบบการสอน

## ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเพศเดียวกัน

นอกจากเด็กนักเรียนจะมีความแตกต่างระหว่างเพศแล้ว แม้เด็กในเพศเดียวกันก็ยังมี ความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น (จำเนียร ศิลปวานิช. 2538 : 92-6)

1. ทางประสบการณ์เดิมหรือพื้นเพเดิม เด็กที่มาจากครอบครัวที่ต่างกัน ย่อมมี ประสบการณ์ที่ต่างกัน เช่น ลูกพ่อค้าย่อมมีประสบการณ์เกี่ยวกับจำนวนเลขมากกว่าลูกชานา เป็นต้น
2. ทางความสนใจ และความต้องการเด็กแต่ละคน แต่ละวัยย่อมมีความสนใจ และ ความต้องการต่างกัน เช่น ลูกชาวสวนย่อมมีความสนใจและอยากเรียนรู้เรื่องผลไม้มากกว่าลูก ชาวประมง เป็นต้น
3. ทักษะคิด เด็กแต่ละคนย่อมมีทักษะคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เหมือนกัน คือ บางคนมี ทักษะคิดที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ แต่อาจไม่ชอบคณิตศาสตร์ เป็นต้น
- 4.นิสัยและความประพฤติมีทั้งเด็กที่ขยันหมั่นเพียรและเด็กเกียจคร้าน บางคน สะอาดเรียบร้อย บางคนสกปรก บางคนมีความประพฤติเรียบร้อยและบางคนก็เป็นเด็กเกเร
5. เชื้อชาติ วัฒนธรรม และศาสนา ในโรงเรียนหนึ่งๆ หรือ ห้องเรียนหนึ่งๆ อาจ ประกอบด้วยเด็กหลายเชื้อชาติ เช่น ไทย จีน แขก และเด็กแต่ละชาติเหล่านี้ต่างก็มีวัฒนธรรม และนับถือศาสนาต่างๆ กัน ซึ่งอาจจะเป็นผลให้กิริยามารยาท ความประพฤติปฏิบัติและนิสัยใจ คอของเด็กต่างไปด้วย
6. สิ่งแวดล้อม เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมพัฒนาการได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ใน สิ่งแวดล้อมไม่ดี

## ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้เป็นหลักการเรียนรู้โดยทั่วไปมี 3 ทฤษฎี ดังนี้  
(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2534 : 69-73)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยม  
นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ได้แก่ ธอร์นไดค์ (E.L. Thorndike) พาฟโลฟ (Pavlov) กัทรี (E.R.Guthrie) และสกินเนอร์ (B.F.Skinner)

1.1 แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยมนี้ รู้จักกันทั่วไปในนามของ ทฤษฎีสิ่งเร้าและการตอบสนองของสิ่งเร้า ซึ่งมีแนวคิดว่าการเรียนรู้เป็นผลมาจากพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ถ้าไม่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้ในสิ่งนั้นก็ไม่ได้เกิดขึ้น

1.2 กระบวนการเรียนรู้ นักทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการวางเงื่อนไขผู้เรียน คือ การจัดสภาพการณ์ที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้แรงเสริมทางบวกมีความสำคัญต่อการสร้างพฤติกรรมตอบสนองที่ต้องการ แต่การให้แรงเสริมที่ดีควรให้เป็นครั้งคราว

### 1.3 ปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

1.3.1 ผู้สอนควรจัดประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเกิดและสะสมพฤติกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นกับพฤติกรรมตอบสนองที่เป็นเป้าหมาย

1.3.2 ผู้สอนจะต้องให้แรงเสริมทางบวกต่อการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงออก

## 2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยม

นักจิตวิทยาปัญญานิยม (Cognitivism) ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ได้แก่ นักจิตวิทยาชาวเยอรมันกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychologist) เช่น โคห์เลอร์ (Kohler) คอर्फคา (Koffka) แวร์ไทเมอร์ (Wertheimer) เป็นต้น รวมทั้งนักจิตวิทยารุ่นใหม่ เช่น เพียเจท์ บรูเนอร์ (Bruner) กานเย (Gagne) เป็นต้น

2.1 แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยมนี้มีแนวคิดที่ว่า มนุษย์เรียนรู้ได้โดยการใช้สติปัญญาและเหตุผล โดยที่การเรียนรู้เป็นผลมาจากผู้เรียนริเริ่มกระทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) ของผู้เรียน เป็นผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ

2.2 กระบวนการเรียนรู้ นักทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยมเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนมีการรับรู้สิ่งเร้า ทำความเข้าใจแล้วลงมือกระทำ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสติปัญญาขึ้น โดยอาจมีวิธีการคิดหาเหตุผลต่างๆ กัน ดังนี้

2.2.1 การเรียนรู้ด้วยการหยั่งรู้ (Insight) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการหยั่งรู้ขึ้นทันทีทันใด โดยมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าต่างๆ ที่แวดล้อมด้วยปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่และคิดแก้ปัญหาได้เองทันที

2.2.2 การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง มี 3 วิธี

1) การเรียนรู้จากการจับต้องสัมผัส (Enactive mode) ผู้เรียนใช้ระบบประสาทจับต้องสัมผัสวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบๆ ตัวเพื่อการเรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น เช่น ขนาด รูปร่าง ลักษณะ ร้อน เย็น เป็นต้น

2) การเรียนรู้จากการมโนภาพ (Iconic Mode) ผู้เรียนสามารถรู้จักสิ่งของจากภาพความจำหรือใช้วิธีสร้างจินตนาการหรือมโนภาพขึ้นในใจเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ เช่น ความจน ความมีเมตตา คุณธรรม คนดี เป็นต้น

3) การเรียนรู้จากการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Mode) ผู้เรียนใช้สัญลักษณ์เป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม

2.2.3 การเรียนรู้ด้วยการประมวลสารสนเทศ (Information Processing) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียนมีการรับรู้สิ่งเร้าที่ตนเองสนใจ ผ่านระบบประสาทสัมผัส มีการบันทึกไว้ในความจำระยะสั้น และเข้ารหัสเก็บไว้เป็นความจำระยะยาว ผู้เรียนมีการรวบรวมและเรียบเรียงความรู้ไว้อย่างเป็นระเบียบ เพื่อเรียกใช้ในเวลาที่ต้องการได้

### 2.3 ปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

2.3.1 ผู้เรียนรับรู้สภาพการณ์หรือสิ่งเร้าและจะต้องเป็นผู้ริเริ่มลงมือปฏิบัติการด้วยตนเอง

2.3.2 ผู้เรียนจะต้องพัฒนาเครื่องมือในการรับรู้การใช้เหตุผลและสร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าต่างๆ ได้อย่างมีความหมาย

### 3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

นักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบนดูรา (Bandura) รอส (Ross) เม็นลอฟ (Menlove)

3.1 แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมีแนวคิดว่าการเรียนรู้เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน จากการใช้การสังเกตเป็นเครื่องมือของการรับรู้สิ่งเร้า แล้วพยายามแสดงพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งมีชีวิต สัญลักษณ์ ภาพหรือตัวอักษร จึงเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือไม่แสดงออกมาก็ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของร่างกายและทักษะ

3.2 กระบวนการเรียนรู้ นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนสังเกตรับรู้สิ่งเร้ามีการสร้างรหัสหรือสัญลักษณ์ไว้ในความจำ แล้วเรียกใช้ด้วยการแสดงพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

3.2.1 ความเอาใจใส่ในการสังเกตเพื่อเลือกสิ่งเร้าหรือตัวแบบ

3.2.2 การจดจำด้วยการบันทึกสิ่งที่สังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว

3.2.3 การแสดงพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของร่างกายและทักษะ

3.2.4 การสร้างแรงจูงใจของการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบโดยคาดหวังว่าการเลียนแบบจะนำมาซึ่งประโยชน์

3.3 ปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

3.3.1 ผู้เรียนจะต้องมีความใส่ใจต่อการสังเกตหรือรับรู้ตัวแบบ

3.3.2 ผู้เรียนจะต้องบันทึกสิ่งที่สังเกตไว้ในความจำระยะยาว

3.3.3 ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ

3.3.4 ผู้เรียนจะต้องรู้จักประเมินพฤติกรรมของตนเองด้วยเกณฑ์ที่ตนเองตั้งขึ้นหรือเกณฑ์มาตรฐานของผู้อื่น

### การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้มี 3 ทฤษฎี ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2534 : 69-73)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยม

การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยมไปใช้ในการเรียนการสอนสามารถสรุปพอเป็นแนวทางได้ ดังนี้

1.1 ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ว่า ถ้าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นแล้วผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ง่ายและสะสมเป็นพฤติกรรมที่ซับซ้อนขึ้น จนถึงพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการ

1.2 ผู้สอนควรสนใจวิเคราะห์ตัวผู้เรียน เพื่อพัฒนาความพร้อมของผู้เรียนให้มีพื้นฐานเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าผู้เรียนมีศักยภาพที่จะสร้างพฤติกรรมตอบสนองที่ต้องการได้

1.3 ผู้สอนจะต้องให้แรงเสริมทางบวกต่อพฤติกรรมที่ต้องการหรือพฤติกรรมที่ใกล้เคียงเป้าหมายที่กำหนดโดยระยะแรกให้แรงเสริมทุกครั้งของการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

1.4 เมื่อผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างคล่องแคล่วดีแล้วค่อยๆ ลดแรงเสริมลงและให้เป็นครั้งคราว เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความพึงพอใจซึ่งเป็นแรงเสริมภายในตนเอง

## 2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยม

การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยมไปใช้ในการเรียนการสอนสามารถสรุปพอเป็นแนวทางได้ดังนี้

2.1 ผู้สอนจะต้องเน้นความสำคัญของผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยการค้นพบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเป็นผู้ลงมือกระทำเองตามหลักที่ว่า เรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ

2.2 ผู้สอนจะต้องหาวิธีพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน โดยจะต้องตระหนักว่าผู้เรียนมีกระบวนการคิดที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นวัยเดียวกันหรือต่างวัยกัน เช่น ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เป็นต้น

2.3 ในขั้นตอนของการสอน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมโดยเริ่มจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนเรียนแล้วคุ้นเคยใกล้ตัว ระบุรวมไปยังประสบการณ์ที่ผู้เรียน ยังไม่ได้เรียนสิ่งใหม่ ใกล้ตัวนามธรรม

## 3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมไปใช้ในการเรียนการสอนสามารถสรุปพอเป็นแนวทางได้ดังนี้

3.1 ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์เป้าหมายของการเรียนรู้ว่าต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรและจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมใดได้บ้าง

3.2 ผู้สอนในฐานะเป็นตัวอย่างหนึ่งจะต้องแสดงตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โน้มน้าวผู้เรียนให้เอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ มีการเลือกตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อความสนใจของผู้เรียน สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนตั้งใจฟัง ตั้งใจอ่านและตั้งใจคิด

3.3 ผู้สอนจะต้องแสดงตัวอย่างการกระทำด้วยสื่อหลายอย่าง เช่น คำพูด สิ่งพิมพ์ รูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนจะได้สร้างภาพพจน์ในใจและเข้ารหัส บันทึกถ้อยคำไว้ในความทรงจำ ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ซ้ำๆ ก็จะช่วยความจำได้ดียิ่งขึ้น

3.4 ผู้สอนจะต้องให้โอกาสผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบโดยพิจารณาถึงความพร้อมทางร่างกายและทักษะที่จำเป็น ผู้สอนควรให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับปรับปรุงแก้ไข ถ้าผู้เรียนไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง อาจต้องแก้ไขที่วิธีการสอนหรือตัวผู้เรียน

3.5 ผู้สอนจะต้องให้แรงเสริม ซึ่งเป็นแรงจูงใจแก่ผู้เรียนที่สามารถแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างถูกต้องเพื่อทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนคนอื่นๆ ต่อไป

### ประวัติและพัฒนาการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นนำที่จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมภายใต้เจตนารมณ์ “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม” ทั้งเป็นการสานต่อแนวคิดและแนวปฏิบัติของหลวงปู่ได้สง ผู้ก่อตั้งงานด้านบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในประเทศไทย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติก่อตั้งขึ้นโดยมีรากฐานมาจากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก่อตั้งขึ้นและมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ ซึ่งอาจแบ่งพัฒนาการออกเป็นช่วงสำคัญได้เป็น 3 ระยะดังนี้

1. โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย โรงพยาบาลหัวเฉียว (พ.ศ.2484 – พ.ศ.2524)

มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตเจ้าหน้าที่ผดุงครรภ์ให้มีความรู้ความสามารถด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ มีผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรผดุงครรภ์ชั้น 1 และชั้น 2 จำนวนทั้งสิ้น 1,494 คน

2. วิทยาลัยหัวเฉียว (พ.ศ.2524 – พ.ศ.2535)

คณะกรรมการมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้ตระหนักถึงภารกิจของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-พ.ศ.2524) และพร้อมที่จะสนองนโยบายของรัฐจึงได้ขยายโรงพยาบาลหัวเฉียวเดิมให้เป็นโรงพยาบาลทั่วไป โดยเปิดให้บริการรักษาพยาบาลและให้คำแนะนำแก่ผู้มาขอรับบริการทุกสาขาการแพทย์เมื่อ พ.ศ. 2521 และได้ขยายโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยให้เป็นวิทยาลัยพยาบาลให้ชื่อวิทยาลัยว่า “วิทยาลัยหัวเฉียว” ตามชื่อเดิมอันเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 โดยเปิดคณะพยาบาลศาสตร์ในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลและผดุงครรภ์เพียงคณะเดียว ต่อมาในปี พ.ศ.2533 ได้เปิดสอนคณะสังคมสงเคราะห์ในหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิตขึ้นอีกคณะหนึ่ง

### 3. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (พ.ศ.2535 – ปัจจุบัน)

ปี พ.ศ. 2533 เป็นวาระที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งดำเนินการมาครบ 80 ปี และตรงกับวาระครบรอบทศวรรษของวิทยาลัยหัวเฉียว มูลนิธิซึ่งมีนโยบายแน่วแน่ที่จะส่งเสริมและขยายขอบข่ายงานการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลในระดับอุดมศึกษาและด้วยน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถที่ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ทุกชาติ ศาสนา ให้อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและสงบสุข มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้มีมติให้พัฒนาวิทยาลัยหัวเฉียวให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานมหาวิทยาลัย เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล จึงได้จัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยและได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) ให้จัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยได้ บนพื้นที่ประมาณ 140 ไร่ ที่ ตำบลบางไฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานชื่อ “มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 นับเป็นมิ่งมงคลสูงสุดของสถาบัน

ในปีการศึกษา 2535 อันเป็นปีแรกนั้นมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเปิดสอนระดับปริญญาตรี 5 คณะ คือ

1. คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
2. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
3. คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาจีนและสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
4. คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาการจัดการ
5. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาการคอมพิวเตอร์และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากนี้ได้เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้พัฒนามาเป็นลำดับ จนกระทั่งในปีการศึกษา 2548 ได้เปิดการสอนในระดับปริญญาตรี 11 คณะ และ 1 บัณฑิตวิทยาลัย

1. คณะพยาบาลศาสตร์
2. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม
3. คณะศิลปศาสตร์
4. คณะบริหารธุรกิจ
5. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี



6. คณะเภสัชศาสตร์
7. คณะเทคนิคการแพทย์
8. คณะกายภาพบำบัด
9. คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
10. คณะการแพทย์แผนจีน
11. คณะนิติศาสตร์
12. บัณฑิตวิทยาลัย

#### สถานที่ตั้ง

1. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่ เลขที่ 18/18 ถนนบางนา-ตราด กม.ที่ 18 ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 โทรศัพท์ 0-2312-6300-79 โทรสาร 0-2312-6237 เว็บไซต์ <http://www.hcu.ac.th> <http://reg.hcu.ac.th> E-mail [regist@hcu.ac.th](mailto:regist@hcu.ac.th)
2. วิทยาเขตยศเส ตั้งอยู่ เลขที่ 121 ถนนอนันตนาค แขวงคลองมหานาค เขต ป้อมปราบศัตรูพ่าย กทม. 10100 โทรศัพท์ 0-2621-7070-4 โทรสาร 0-2621-7075
3. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (อาคารอำนวยการชั้น 3) ตั้งอยู่ เลขที่ 18/18 ถนนบางนา – ตราด กม.ที่ 18 ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 โทรศัพท์ 0-2312-6300-79 ต่อ 1205, 1518 โทรสาร 0-2312-6293

#### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิกุล สีหาพงษ์. (2545) ได้ศึกษาวิธีการเรียนของนักเรียนเรียนดี และวิธีการสอนของครูสอนดีระดับประถมศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อวิธีการเรียนของนักเรียน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างพิจารณาเลือกโรงเรียนประถมศึกษาที่มีคุณภาพ (Purposive Sampling) จากผลการประเมินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภोजังหวัด และประเทศ รวมทั้งสิ้น 955 โรงเรียน ใน 36 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวม 9 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัย 1. ด้านวิธีการเรียนของนักเรียนเรียนดี จำนวน 5,555 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของตนเองดังนี้ ทบทวนบทเรียนด้วยวิธีการอ่านหนังสือ ร้อยละ 90.1 ตั้งใจฟังทุกเรื่องที่ครูสอน ร้อยละ 83.2 ทำแบบฝึกหัดเสริมความรู้ ร้อยละ 82.4 อ่านหนังสือเพิ่มเติม ร้อยละ 78.8 ค้นจากห้องสมุด ร้อยละ 77.5 เขียน

สรุปตามความเข้าใจตนเอง ร้อยละ 69.2 จัดทำตารางเรียน ร้อยละ 53.8 เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ร้อยละ 63.2

2. ด้านวิธีการสอนของครูสอนดี ครูสอนดี จำนวน 1,819 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของตนเอง ได้แก่ 2.1 การเตรียมการสอน ครูสอนดีปฏิบัติบ่อยมากคือ จัดทำแผนการสอน เขียนแผนการสอนด้วยตนเอง ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรก่อนทำแผนการสอน และปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.2 การสอน ครูสอนดีปฏิบัติเป็นประจำ คือ การยกย่อง ชมเชยเมื่อนักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2.3 การวัดและการประเมินผล ครูสอนดีปฏิบัติบ่อยมาก คือ การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงผลการเรียน การแจ้งผลการประเมินแก่นักเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนของตนเองและการประเมินผลการเรียนหลังสอน

คึกฤทธิ์ พิทักษ์จำนงค์. (2542) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเตรียมทหาร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการหาวิธีปรับปรุงการเรียนการสอนแก่นักเรียนเตรียมทหารที่จะสำเร็จการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนเตรียมทหารชั้นปี 2 มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) อยู่ที่ 2.38 – 3.58 เมื่อครั้งเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บิดาประกอบอาชีพข้าราชการ รายได้ประมาณ 10,000 – 15,000 บาท/เดือน มารดาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน นักเรียนได้เงินมาโรงเรียนประมาณ 1,500 – 2,000 บาท/เดือน นักเรียนเตรียมทหารมีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ดี มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร ได้แก่ การศึกษาของบิดาและมารดา สถานภาพการแต่งงาน อาชีพ รายได้ จำนวนพี่สาว/น้องสาว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สภาพแวดล้อมในบ้าน การเลี้ยงดู แต่พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ รายได้ที่ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักเรียนเตรียมทหาร

ทัศพร วทานิยานนท์. (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตกับผลการเรียนเฉลี่ย พบว่า พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การใช้อินเตอร์เน็ตที่บ้านตนเอง การใช้อินเตอร์เน็ตศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียน และ

ติดต่อกับเพื่อนต่างประเทศ/ในประเทศทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และพบพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตที่บ้าน เพื่อน การใช้อินเตอร์เน็ตกับเพื่อน และการเลือกเนื้อหาเว็บไซต์กีฬา

เสาวลักษณ์ ลักษณะมีจรัลกุล.(2542) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่1 และหาปัจจัยทางการเรียนและเศรษฐกิจที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นปีที่1 ของนักศึกษาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม จำนวน 84 คน ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นปีที่1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เท่ากับ 0.59,  $p < 0.005$  และ 0.56,  $p < 0.01$  ตามลำดับ ส่วนคะแนนสอบเข้ารอบพิเศษไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นปีที่1 ปัจจัยทางการเรียนและเศรษฐกิจที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นปีที่1 ได้แก่ ความรู้สึกต่อวิชาพื้นฐานวิชาชีพ ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพอาชีวอนามัยและความปลอดภัย วิธีการสอนบรรยายภาคในมหาวิทยาลัย ปัญหาของตัวนักศึกษาเองและการใช้เวลาในการเดินทางมามหาวิทยาลัย การศึกษานี้ไม่พบว่ามีปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อ การเรียน

เมด็จชัย บุญศักดิ์. (2540) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการตรวจตระเวนชายแดนที่ 22 การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมภายในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 2. เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนจาก 12 โรงเรียนจำนวน 98 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ และค่าไคสแควร์ จากผลการวิจัย พบว่า 1. ลักษณะทั่วไปของประชากร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปมากที่สุด และเข้าเรียนในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 5-6 ปี โดยส่วนใหญ่จะเข้าเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้ คือ 2.1) ผลการเรียนดีมาก คือ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 80-100 คะแนน หรือระดับผลการเรียน 4 คิดเป็นร้อยละ 10.2 2.2) ผลการเรียนดี คือ คะแนนเฉลี่ย

ระหว่าง 70-79 คะแนน หรือระดับผลการเรียน 3 คิดเป็นร้อยละ 25.5 2.3) ผลการเรียนปานกลาง คือ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 60-69 คะแนน หรือระดับผลการเรียน 2 คิดเป็นร้อยละ 45.9 2.4) ผลการเรียนต่ำ คือ มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 50-59 คะแนนหรือระดับผลการเรียน 1 คิดเป็นร้อยละ 18.4 3. ผลการทดสอบสมมติฐาน 3.1) ลักษณะทางครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.2) ระดับการศึกษาของบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.3) ระดับการศึกษาของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.4) อาชีพของบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.5) อาชีพของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.6) รายได้ของครอบครัว/เดือน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.7) รายจ่าย/เดือนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.8) การอาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือผู้อื่นไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.9) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.10) การเอาใจใส่ต่อการเรียนของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วุฒิมงคล ทองก้อน อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ สุวรรณิ มงคลรุ่งเรือง และธราวดี อัครลิขิต. (2540) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการฟื้นสภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของนักศึกษาที่ฟื้นสภาพการเป็นนักศึกษา และศึกษาว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียน ด้านการปรับตัว ด้านปัญหาส่วนตัว และด้านระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีผลต่อการฟื้นสภาพนักศึกษาในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ฟื้นสภาพการเป็นนักศึกษาในปีการศึกษา 2537 – 2539 ที่ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ฟื้นสภาพนักศึกษามีจำนวน 1,498 คน คิดเป็นร้อยละ 25.23 ของนักศึกษาทั้งหมด 5,938 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.96 โดยชั้นปีที่ศึกษาล่าสุดก่อนออกจากมหาวิทยาลัยเป็นนักศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 72.56 สาขาวิชาที่นักศึกษาฟื้นสภาพมากที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนรับเข้ามาศึกษาในแต่ละสาขา คือ สาขาวิชาการเงิน และสาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อมร้อยละ 94.92 และ 86.21 ตามลำดับ น้อยที่สุด คือ สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ ร้อยละ 13.95 การเข้ามาเป็นนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากการสอบคัดเลือกของมหาวิทยาลัยร้อยละ 90.65 โดยสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามาจากการสอบปกติร้อยละ 96.73 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ระหว่าง 1.51 – 2.00 เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านการ

เรียน ด้านการปรับตัว ด้านปัญหาส่วนตัว และด้านระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยกับคะแนนเฉลี่ยสะสมที่นักศึกษาพึงสภาพ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.2618

ปีเตอร์สัน. (Peterson,1986) ศึกษาถึงผลการหย่าร้างระหว่างบิดามารดาที่มีต่อบุตร กล่าวได้ว่า เด็กระดับประถมศึกษาที่มีความรู้สึกกลัวบิดามารดาที่มีความขัดแย้งกัน ส่วนเด็กมัธยมศึกษาจะรู้สึกเครียดเมื่อบิดามารดามีปัญหาขัดแย้งหรือหย่าร้างกัน ความเป็นครอบครัวแตกแยกไม่ได้ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นปัญหามากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติ แต่เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาขัดแย้งกัน เด็กจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก ดังนั้นการหย่าร้างกันหรือไม่นั้นไม่เป็นสิ่งสำคัญ ความสำคัญอยู่ที่ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างบิดามารดามากกว่า

มิลลิงค์. (Milling,1986) ศึกษาผลของการหย่าร้างของบิดามารดากับนักเรียนชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 200 คน เด็กหญิง 192 คน โดยแยกเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างกันตั้งแต่อายุยังน้อย ครอบครัวที่พึ่งหย่าร้างกัน ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันเป็นปกติ พบว่า การหย่าร้าง ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันเป็นปกติ พบว่า การหย่าร้างของบิดาและมารดาจะมีผลต่อการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่ครอบครัวบิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อกัน และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การที่เด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตน ให้ความรักความอบอุ่นและช่วยเหลือในยามที่ต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตที่ดี และการไม่มีปัญหาทางครอบครัว จะทำให้เด็กเรียนได้อย่างเต็มที่ และประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับ มอลโลว์และวิลสัน (Morrow and Willson อ้างใน อรพินทร์ ชูชม, 2523 : 11-20) พบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมีบิดาที่ให้การชมเชย และยอมรับแสดงความสนใจ เข้าใจเด็กอย่างมาก เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะมีบิดาที่เข้มงวด กวดขันเด็กจนเกินไป และลงโทษเด็กบ่อยๆ

พันธศักดิ์ ไชยแสง. (2538) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางครอบครัวที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 110 คน พบว่า ปัจจัยทางครอบครัวที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา กล่าวคือ นักเรียนที่บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่า บิดามารดาที่มี

อาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกร และนักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูง พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาไม่มีลักษณะดังกล่าว

ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์ เสริมศรี หอทิมาวรรณ วรรณภา วัชรราช จันทร์เพ็ญ อธิพิพเจริญ มาลินี ชาญศิลป์ และสุชาดา โกรศุภมิตร. (2527) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้แบบฝึกหัด : รายงานการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น ปีการศึกษา 2525 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดหรือแบบประเมินผลกับกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกหัดหรือแบบประเมินผล โดยที่ทั้งสองกลุ่มมีเอกสารแผนภูมิสรุปเนื้อหาประมวลคำยาก ตลอดจนวิธีการเรียนการสอนเหมือนกันทุกประการ การวิจัยนี้ได้สุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังเรียนในปีการศึกษา 2525 จำนวน 231 คน จากห้องเรียน 6 ห้อง กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยควบคุมให้มีลักษณะพื้นฐาน เช่น ความสามารถทางการเรียน อาชีพบิดามารดา และเพศของนักเรียนที่ใกล้เคียงกัน การทดลองใช้เวลา 1 ภาคการศึกษาโดยมีการวัดผล 3 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง ผลวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดหรือแบบประเมินผล มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ได้ใช้แบบฝึกหัดหรือแบบประเมินผล ไม่ว่าจะทำการวัดผลระหว่างการทดลองหรือหลังการทดลอง

บุญชม ศรีสะอาด.(2524). ได้ศึกษารูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียนโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 1,414 คน ปรากฏว่า คุณภาพการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ฮาร์บิสัน (Harbison, 1973) ได้ศึกษาเด็กระดับมัธยมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรกับผลการเรียนของนักเรียน พบว่า บิดามารดาที่เป็นกันเองกับบุตรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุตรและผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจในตัวบุตร บุตรมักจะประสบความสำเร็จทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่ครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับบุตร

ปัญญาภรณ์ ชุตวิกร (2520) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 150 คน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคม ประกอบด้วย ลำดับที่

เกิด ลักษณะครอบครัวและชั้นทางสังคม ผลวิจัยปรากฏว่า ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของบิดามารดาของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

มอทเลย์ (Motley 1970, 2507-B) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำนายค่าขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในวิทยาลัยชั้นปีที่ 2 จำนวน 1,185 คน พบว่าสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรหนึ่งที่ใช้ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ นอกจากนี้ เพศ และเชื้อชาติของนิสิตมีส่วนรับผิดชอบกับผลการเรียนด้วย

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตที่บ้านตนเองและติดต่อกับเพื่อนต่างประเทศ/ในประเทศทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบพฤติกรรมที่นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตที่บ้านเพื่อน การใช้อินเตอร์เน็ตกับเพื่อน และการเลือกเนื้อหาเว็บไซต์กีฬาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลการเรียนเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คะแนนเฉลี่ยสะสมมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้น ปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียงสั้นเท่ากับ 0.59 รายได้ของครอบครัว/เดือน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียน ด้านการปรับตัว ด้านปัญหาส่วนตัว และด้านระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสมที่นักศึกษาพึงสภาพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.2618

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ การศึกษาของบิดาและมารดา สถานภาพการแต่งงาน อาชีพของบิดาและมารดา รายได้ จำนวนพี่สาว/น้องสาว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สภาพแวดล้อมในบ้าน การเลี้ยงดู ลักษณะทางครอบครัว รายจ่าย/เดือนของนักเรียน การอาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือผู้อื่น การเอาใจใส่ต่อการเรียนของบิดามารดา

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

